

Eén grote nationale praktijkproef

Onderzaai van een vanggewas in snijmaïs op zandgrond

Na een koude start van het groeiseizoen, gevolgd door een groeispurt, was het voor loonwerkers op het zand aanpoten geblazen om op tijd gras onder de maïs te zaaien. Ook de drie bedrijven die we dit jaar volgen, zijn benieuwd naar het resultaat.

Gras telen na een vroeg maïsras, gras zaaien gelijktijdig met de maïs of gras onderzaaien wanneer de maïs kniehoog is. Dat waren ongeveer de drie mogelijkheden waaruit veehouders op zand dit jaar konden kiezen om te voldoen aan de verplichte nateelt van een vanggewas. Precieze cijfers ontbreken, maar onderzaai lijkt het meest populair. Vooral in de noordelijke helft van het land is het een voor de hand liggende keus. Bij de loonbedrijven Koonstra uit Balkbrug en Huiskamp in Winterswijk gaat het zelfs om meer dan tachtig procent van het areaal. Bij Ploegmakers in het Brabantse De

Rips koos ongeveer de helft van de klanten voor een vroeg ras, al belden er na de trage beginontwikkeling van de maïs alsnog klanten om gras te laten onderzaaien. "Mikken op oogsten voor 1 oktober is en blijft een risico", zegt Martien Ploegmakers. "Ook aan het onderzaaien zitten nog wel haken en ogen. Eigenlijk is het dit jaar één grote nationale praktijkproef."

TEXST & FOTO'S: Egbert Jonkheer

HARRY KOONSTRA Maïsgroei haalt planning in

Pal naast het bedrijf van Harry Koonstra ligt een perceel snijmaïs dat een week geleden is doorgezaaid met 25 kilogram Italiaans raaigras per hectare. Tot zijn eigen verbazing is er al een mooie groene was te zien tussen de rijen. "Dit is er één uit het boekje: weinig onkruid, de maïs een klein beetje aangeaard en gras dat begint te groeien terwijl de maïs gaat strekken", zegt Koonstra. De twee schoffel-zaaicombinaties van het bedrijf draaien momenteel overuren vanwege de plotselinge snelle groei van de maïs. "Vorige week zat ik nog klanten te bellen of ik al kon komen, maar vanwege het koude weer had niemand haast. Nu bellen ze mij of ik alsjeblieft snel wil komen." De komende weken zullen de machines volle bak door moeten draaien, want op 88 procent van het door Koonstra gezaaide maïsareaal komt gras in onderzaai. Klanten voor gelijkzaai heeft hij niet. Gelukkig niet, vindt hij. "Het zou dit jaar faliekant zijn misgegaan. Door de trage beginontwikkeling van de maïs is het gras naar verhouding veel te hard gegroeid. Dat kost opbrengst en de kans is groot dat je in zo'n geval naar een zware herbicidedosering moet grijpen om het gras af te remmen. Terwijl we juist op middelen willen besparen." De basis voor de gewasbescherming bestaat bij Koonstra uit een combinatie van Calaris, Samson en Kart, soms aangevuld met Laudis. Gladvingergras bestrijdt

hij in sommige gevallen voor opkomst met Merlin of Frontier, al is hij er voorzichtig mee. "Op een proefveld van Vruchtbare Kringloop Overijssel zagen we zelfs nog schade van een toepassing vorig jaar. Het liefst gebruik ik daarom helemaal geen bodemherbicide", zegt Koonstra. Op de wat vuilere percelen zet hij de (aangedreven) rolschoffel in, die aardig wat onkruid de baas kan. "Toch ben ik benieuwd wat er de komende jaren gaat gebeuren: gaan percelen verder veronkruiden? We hebben percelen ingezaaid die niet goed waren klaargelegd, met graspollen die niet goed waren kleingemaakt en land dat niet goed was aangedrukt. Dat zijn wel percelen waar ik zorgen over heb."

SANDER HUISKAMP

Achttien meter breed gras en kunstmest strooien

Net als Koonstra heeft ook Sander Huiskamp in Winterswijk al tientallen jaren ervaring met onderzaai. Bij hem is dezelfde verschuiving te zien. Van enkele klanten stijgt het percentage dit jaar plotseling naar tachtig procent deelname. De aanvankelijke scepsis onder de veehouders hebben ze via de Groeikracht-lezingen proberen weg te nemen door de koele cijfers te tonen:

wie een vroeg maïsras zaait, laat al gauw € 500,- aan zetmeelopbrengst per hectare liggen. "Dat heeft de meesten wel over de streep getrokken. Alleen klanten die nieuw grasland willen inzaaien, kiezen voor vroege maïs", zegt Huiskamp.

Huiskamp zaait met twee machines: een rolschoffel, bedoeld voor de wat vuilere percelen, en een heel opvallende machine, namelijk een rijenstrooier, die hij gebruikt voor overbemesting en waarmee hij nu gelijktijdig graszaad strooit. "We zijn al een aantal jaren bezig om een gedeelde gift te introduceren. Dat levert gemiddeld genomen vijftien procent meer zetmeel op, blijkt uit onze cijfers. We kregen al steeds meer klanten mee, maar dit jaar kiezen nog veel meer klanten ervoor. Als je toch door het gewas rijdt om gras te zaaien, kun je meteen ook een overbemesting meenemen."

Op een groot maïasperceel laat Huiskamp zien hoe dat eruit ziet. Een trekker met een zaaiak voorop en een rijenstrooier met achttien meter brede bomen achterop trekt er rustig zijn baantjes. Zaad en kunstmest komen via slangen bij een verdeelplaatje, waar ze tussen de rijen worden geblazen. De maïs krijgt één derde van de stikstof

bij de zaai en nu de overige twee derde van de stikstof in de vorm van een NK-meststof (160 kilo 16-32). Het graszaad (30 kilo Italiaans raaigras per hectare) valt tussen de rijen en is afhankelijk van een buitje om aan te slaan. Op deze manier hoopt Huiskamp dit jaar 500 hectare te doen. Hoewel het zaad niet wordt ingewerkt, is de ervaring van Huiskamp dat het wel goed komt. "Het perceel moet vrij schoon zijn, maar dan lukt het prima", zegt hij. Bodemherbiciden komen er niet meer in bij Huiskamp. "Heel veel teleurstellende ervaringen met onderzaai zijn terug te voeren op het gebruik van bodemherbiciden", stelt hij vast. De meest gebruikte spuitcocktail op het bedrijf is 1,2 liter Calaris, 0,6 liter Laudis, 0,4 liter Milagro en 0,5 liter Kart. Dit jaar verwacht Huiskamp goede resultaten, maar hij is wel benieuwd naar de onkruiddruk op de langere termijn. "Een goed resultaat hangt ook af van de grondbewerking. Het liefst zouden we alles in eigen beheer doen, van ploegen tot oogsten."

MARTIN PLOEGMAKERS "Wij verwachten een tijdelijke plicht"

Bij Ploegmakers in De Rips zijn ze nog niet geneigd om veel te investeren in onderzaai. "De verplichtingen zijn niet praktisch: geen jaar is gelijk en geen perceel is gelijk. We kunnen niet vanaf de kalender naar onze teelten gaan kijken en daar zijn we met deze maatregel wel mee bezig. Onze teelten worden geregeerd door het weer. En het optimale oogstmoment is bij aanvang van de teelt lastig te bepalen. Ook in het najaar, bij de oogst van de maïs, zullen we nog tegen verrassingen aanlopen. Wij verwachten dat de maatregelen niet werkbaar zullen blijken en dat de regels weer worden aangepast", zegt Martien Ploegmakers. Om straks geen zaaimachine op zolder te hoeven zetten, zocht Ploegmakers de samenwerking met akkerbouw- en loonspuitbedrijf Bouwer uit Vinkel, die er voor de eigen maïsteelt eentje aanschafte. Samen hebben ze dit jaar 450 hectare werk voor de machine.

Ongeveer de helft van de klanten van Ploegmakers koos voor het telen van een vroeg ras, de andere helft laat gras onderzaaien. De omstandigheden voor de zaai waren gunstig en de Brabantse loonwerker verwacht dan ook dat de onderzaai dit jaar een redelijke kans van slagen heeft. "Concurreren met de maïs zal het in elk geval niet, want die groeit nu mooi door. Het is eerder de vraag of het gras zich nog voldoende kan ontwikkelen. We zaaien twintig kilo Engels raaigras per hectare en de eerst gezaaide percelen staan er in elk geval mooi op. Bij het uitkiezen van maïsrassen houden we er ook enigszins rekening mee. De LG-rassen, bijvoorbeeld, groeien wat opener, waardoor er meer licht in valt."

Gelijkzaai vindt Ploegmakers geen optie. "Het wordt hier wel gedaan in deze streek, maar wat ons betreft zet je het gras dan te ver terug met spuiten. Onderzaai is kansrijker. Bovendien kun je van tevoren nog wat grasachtige onkruiden opruimen", aldus Ploegmakers. Bodemherbiciden gebruikt hij alleen op de percelen die voor 1 oktober worden geoogst.

Net als de twee collega-bedrijven wijst Ploegmakers op het belang van een goede uitgangssituatie in het voorjaar. Een goed ontwikkelde grasgroenbemester is een heel mooi resultaat, maar kan wel voor problemen zorgen bij de overgang naar de nieuwe teelt. "We hebben sommige percelen meerdere keren moeten bewerken om de oude zode goed te vernietigen. Dat geeft extra werk, extra kosten en extra milieubelasting. Je merkt dat het lastig is om dit soort nieuwe diensten aan te bieden bij klanten. Omdat de marges klein zijn, kiezen de telers vaak voor een economisch voordelige optie."

